

Hou rekening met je persoonlijkheid, bedrijfstype en omgeving

Overweeg je een wijziging van de voedersamenstelling op je varkens- of pluimveebedrijf?

Veranderen naar een andere voersamenstelling doe je niet ondoordacht. Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) onderzocht de beweegredenen bij varkens- en pluimveehouders.

Een wijziging doorvoeren in de voedersamenstelling van je dieren kan op verschillende manieren. Afhankelijk van deze keuze zal de vereiste inspanning van de veehouder variëren. Zo kan het gaan om het vragen van een ander voeder aan de voederfirma of om het inmen- gen van kleine of grote(re) hoeveelheden eigen grondstoffen. Even- goed kan het gaan om een omscha- keling naar volledig sojavrij voede- ren. Landbouwers nemen dit soort beslissingen niet halsoverkop, maar wegen meestal grondig de pro's en contra's tegenover elkaar af. Uit ver- kennend ILVO-onderzoek blijkt dat de drijfveren hiertoe tot 3 grote cate- gorieën terug te brengen zijn, name- lijk type landbouwer, type bedrijf en omgeving.

Dit deelonderzoek kadert binnen het demonstratieproject *Sojavrije var- kens en kippen*. Bij veehouders en experts uit de varkens- en vleeskui- kensector werd via interviews gepeild naar mogelijke drijfveren om een voederwijziging op het bedrijf door te voeren en naar de bijhorende fac- toren die deze omschakeling verge- makkelijken of bemoeilijken. Daarbij werden alle mogelijke wijzigingen in

Een wijziging in de voedersamenstelling is een weldoordachte keuze waarbij de persoonlijkheid van de bedrijfsleider, het bedrijfstype en de omgeving een cruciale rol spelen. Foto: ILVO

de voedersamenstelling meegenomen en werd dus niet enkel gefocust op sojavrij voederen.

Bedrijfsspecifieke drijfveren

In eerste instantie hebben de drijfveren vaak een economische inslag (figuur 1). Wanneer men iets wijzigt in het bedrijfsmanagement, wil men ook een meerwaarde creëren voor het bedrijf. Enerzijds kan hierbij gedacht worden aan het verlagen van de voederkosten, bijvoorbeeld door alternatieve grondstoffen in te men- gen of door gebruik te maken van al dan niet eigen, lokaal geteelde grondstoffen. Anderzijds kan men ook een meerwaarde creëren door te proberen een onderscheidend eind- product te bekomen, bijvoorbeeld door een betere smaak of kwaliteit.

Persoonlijke interesse

Uit de interviews kwamen ook een aantal drijfveren naar boven, gelinkt aan de persoonlijkheid van de land- bouwer. Die kan immers vanuit de eigen visie, interesse of kennis over voedersamenstelling meer geneigd zijn om alternatieve grondstoffen te gaan gebruiken.

Daarnaast streven sommige veehou- ders vanuit hun idealen naar bijvoor- beeld meer circulariteit door het ver- werken van reststromen in hun voe- ders. Positieve ervaringen van colle- ga's kunnen mee leiden tot een effectieve voederomschakeling. Ook kan een grotere autonomie meespe- len in de beslissing om van voedersa-

menstelling te veranderen. Het ge- voel te hebben om meer onafhanke- lijk te kunnen produceren, bezorgt sommige landbouwers een hogere werkvreugde.

Omgevingsfactoren ook belangrijk

Naast bedrijfsspecifieke factoren en de landbouwer zelf kunnen de drijf- veren ook nog gelinkt worden aan de omgeving. Hierbij kan het bijvoor- beeld gaan om een (vlotte) beschik- baarheid van grondstoffen in de na- bije omgeving van het bedrijf. Ook de wetgeving rond bijvoorbeeld teel- trotatie kan aanleiding geven tot een wijziging in de voedersamenstelling op het bedrijf. Het feit dat de markt of afnemer vraagt om meer lokaal te gaan produceren met lokale grond- stoffen kan ook onder deze categorie ondergebracht worden.

Evalueer de slaagkansen van je gewijzigd verkoopkanaal

Bij een wijziging in het bedrijfsmana- gement moet op voorhand goed na- gedacht worden over de mogelijke afzetkanalen van het product. Uit de interviews bleek dat een aantal land- bouwers hierbij ingezet had op een wijziging van het verkoopkanaal, waarbij de verkoop in een eigen hoe- vewinkel hoog scoorde. Het succes van een op te starten hoevewinkel hangt echter af van diverse factoren. Zo dien je rekening te houden met de geografische ligging van je bedrijf: een afgelegen bedrijf zal sowieso

minder (toevallige passerende) klan- ten aantrekken dan een bedrijf dicht bij een dorpskern of een drukke weg. Daarnaast moet ook aandacht be- steed worden aan het verhaal áchter het product. Dit kan de consument ook mee overhalen om een meerprijs te betalen voor een bepaald product. Op voorhand de bereidwilligheid tot het betalen van een meerprijs na- gaan bij potentiële consumenten biedt ook een grotere garantie op succes.

Merendeel tevreden over de bedrijfsaanpassingen

De meeste geïnterviewde landbou- wers waren tevreden over hun door- gevoerde veranderingen op het be- drijf. Soms was het uiteraard een *trial & error* en moest men wat langer zoe- ken naar het voor hun ideale verdien- model. Soms bracht het nieuwe ver- dienmodel ook extra arbeid met zich mee, bijvoorbeeld wanneer men overschakelde op het deels zelf in- mengen van de grondstoffen. Dan woog echter het feit dat men meer autonoom en minder afhankelijk was van de voederfirma door op het te- vredenheidsgevoel. Alles hangt uiter- aard af van waar je je eigen prioritei- ten aan stelt en dus van je persoon- lijkheid.

Factoren die bemoeilijken of vergemakkelijken

Een aantal factoren kunnen in het voor- of nadeel spelen bij bedrijfsver- anderingen.

200000658401
2000006584/BF-B

betonwerken bvba

**KELDERS
MESTPUTTEN
FUNDERINGEN
SLEUFSILO'S
KEERMUREN**

Kasterlee
fax 014-70 79 66
(Hans) 0498 - 74 66 35
(Nik) 0479 - 93 58 76

ddb.betonwerken@telenet.be

**PRIJS/KWALITEIT DE BESTE
GRATIS EEN VRIJBLIJVENDE
PRIJSOFFERTE**

Figuur 1. Drijfveren voor het doorvoeren van een wijziging in voedersamenstelling zijn gelinkt aan de landbouwer, het bedrijf en/of de omgeving. Bron: ILVO

Zo kunnen bepaalde aanwezige voederinstallaties of stalinrichtingen zich minder makkelijk lenen tot een bedrijfswijziging (bijvoorbeeld van droogvoeding naar brijvoeding of het innemen van CCM). Ook de diercategorie kan een beperkende factor zijn: oudere dieren kunnen bepaalde grondstoffen al makkelijker verteren dan jongere dieren, waardoor sommige voederwijzigingen helemaal niet gewenst zijn op het bedrijf. Daarnaast kan ook de beschikbaarheid of de prijs van alternatieve grondstoffen in het nadeel spelen van het bedrijf.

Al kunnen de aanwezigheid en prijs van alternatieve grondstoffen even goed ook voordelig zijn voor het bedrijf. Daarnaast kunnen ook bepaalde samenwerkingen voordelen opleveren, bijvoorbeeld met een bepaalde voederfirma of met collega-landbouwers uit de omgeving. Ook een aangepast verkoopkanaal, zoals een eigen hoevewinkel, kan landbouwers overstag doen gaan, rekening houdend met het aangeboden type product of de locatie zoals eerder aangehaald. Verder hangt ook veel af van

de landbouwer zelf: als hij interesse heeft in de nieuwe materie en gemotiveerd is om er de nodige tijd en kennis in te stoppen, is dat zeker een stap voorwaarts.

Bekijk je verdienmodel voor je wijzigingen doorvoert

Ben je zelf sterk een bepaalde wijziging in voedersamenstelling aan het overwegen op je bedrijf, bekijk dan zeker je (toekomstig) verdienmodel. Alle factoren moeten een perfect geheel vormen dat ook moet passen bij jou als ondernemer. Bekijk hiertoe ook zeker de VerdienWijzer, een online tool die je kan inspireren bij het aanpassen van je verdienmodel (<https://www.verdienwijzer.be/>)!

Karolien Langendries (Pluimveeloket), Sarah De Smet (Varkensloket), Liselot Bourgeois, Jef Van Meensel en Thibault Cloet (ILVO)

Dit project werd uitgevoerd met steun van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling. Europa investeert in zijn landschap.

Deel ook jouw ervaring

Het onderzoek dat hier werd uitgevoerd, was vooral verkennend en gebaseerd op een beperkt aantal interviews met landbouwers en experts uit de varkens- en vleeskuikensector. Heb je ook een wijziging doorgevoerd in de voedersamenstelling op je bedrijf? Dan horen we graag je positieve of negatieve ervaringen. Contacteer hiervoor Liselot Bourgeois via liselot.bourgeois@ilvo.vlaanderen.be.

Meer info over het demoproject en de resultaten vind je op <https://www.varkensloket.be/voeder/sojavrije-varkens-en-kippen> en <https://www.pluimveeloket.be/sojavrij>.

DGZ-monitoring Varkensgezondheid in 2022

Wat waren de belangrijkste vaststellingen inzake gezondheid voor de varkenshouderij in 2022? DGZ geeft een overzicht.

DGZ (Diergezondheidszorg Vlaanderen) monitort continu de gezondheidssituatie van de veestapel in Vlaanderen. Zo wordt de gezondheidssituatie op het vlak van bestaande, opduikende en opnieuw opduikende besmettelijke ziekten van het afgelopen kalenderjaar geschetst. Tegelijk wordt de evolutie tegenover de voorgaande jaren bekeken.

Afrikaanse varkenspest (AVP)

Ondanks het feit dat België zijn vrije status herwonnen heeft, blijft de verhoogde waakzaamheid van kracht. In dit kader worden de dierenartsen blijvend gestimuleerd vanuit het Voedselagentschap (FAVV) en vanuit DGZ om, vooraleer een behandeling te starten bij meer dan één varken, steeds bloedmonsters te nemen voor onderzoek naar AVP.

DGZ onderzocht in 2022 serummonsters van 2.393 Vlaamse varkensbedrijven. Dit is een lichte daling in vergelijking met het aantal onderzochte bedrijven in 2021 (2.661 bedrijven) en 2020 (2.538 bedrijven). Het aantal varkens dat in het kader van verhoogde waakzaamheid voor autopsie bij DGZ aangeboden werd, is in 2022 met 1.356 onderzochte varkens in 974 verslagen sterk teruggevallen ten opzichte van 2021 (3.374 dieren, 2.353 verslagen) en 2020 (2.247 dieren, 1.514 verslagen). De stopzetting van de vergoeding voor kadavers vanaf juli 2022 speelt hierin een cruciale rol.

PRRSV

Binnen het PRRS-programma worden verschillende PRRS-Monitors aangeboden: de PRRS-Monitor Biggen,

Vleesvarkens, Varkensbedrijf en Opfokvarkens.

In 2022 namen 208 bedrijven deel aan de PRRS-Monitors. Dit is een stijging ten opzichte van de voorgaande jaren (112 bedrijven in 2019, 111 in 2020 en 136 in 2021). 31 bedrijven namen voor het eerst deel in 2022. In het totaal werden 277 PRRS-Monitors Biggen uitgevoerd. 22,5% van de deelnemende bedrijven in 2022 is negatief, dit percentage is ongeveer hetzelfde als de voorgaande jaren.

Ziekte van Aujeszky

België behoudt in 2022 zijn ziektevrije statuut voor de ziekte van Aujeszky. Bij het verhandelen van levende varkens naar (delen van) lidstaten die vrij zijn van de ziekte van Aujeszky of die een eradicatieprogramma hebben dat goedgekeurd is door de Europese Commissie, moeten voor deze ziekte bijkomende garanties gegeven worden.

Alle varkensbedrijven in België hebben een officieel vrij A4-statuut. Op deze bedrijven heeft geen enkel varken antistoffen tegen het wildvirus van Aujeszky, is er minstens de laatste 12 maanden niet meer gevaccineerd en zijn er geen gevaccineerde varkens aangevoerd. Toch circuleert het virus nog bij wilde everzwijnen in ons land. Daarom is permanente waakzaamheid nodig.

Salmonella

Net zoals in de voorgaande jaren was ook in 2022 de monofasische variant van *Salmonella typhimurium* het meest geïsoleerde serotype bij varkens. Het aantal salmonella Elisa As-onderzoeken blijft verder afnemen. **DGZ**

200134000201